

BESZÁMOLÓ

A KÖNYVTÁR MŰKÖDÉSE A JÁRVÁNY IDEJÉN

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára

► TÖRÖK BEÁTA

Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola Könyvtára

2020. március 11-én az ITM a felsőoktatási intézményekre vonatkozóan rendkívüli szünetet rendelt el, amely szünet március 23-ig tartott. Ez az időszak állt az intézmények rendelkezésére, hogy kidolgozzák a távoktatás rendjét. A Sapientia Főiskola március 12-én hozta nyilvánosságra intézkedési tervét, amely kitért a könyvtári szolgáltatások megszervezésére is. Ettől az időponttól kezdve az oktatókon és dolgozókon – így a könyvtár munkatársain – kívül más nem léphetett az épületbe, így a könyvtárba se. A kollégák március 12-én és 13-án még személyesen megjelentek munkahelyükön, ám március 16-án a Főiskola rektora home office munkavégzést rendelt el. A könyvtári munka otthonról végezhető (át)tervezése három területen indult:

1. olvasók (oktatók, hallgatók) ellátásának megszervezése;
2. kapcsolatfelvétel egyéb egyházi, és nem egyházi könyvtárakkal, kiadókkal;

3. az otthonról is végezhető könyvtári munkafolyamatok áttekintése, illetve a távoli munkavégzés feltételeinek megteremtése;

1. Olvasók ellátása

A nyomtatott könyv hiányzik!!! Nagyon gyorsan megtagasztaltuk. Ám – mint ahogy korábban is – több módon igyekeztünk olvasóinkat támogatni a hiteles e-források megtalálásában. A zárás épp a szakdolgozatok leadási

határideje előtt bő fél hónappal következett be, így nemcsak az év közbeni beadandó szemináriumi munkák, referátumok elkészítése ütközött akadályba, hanem a diplomamunkák elkészítése is. A kezdeti megkeresések alapján azt láttuk, hogy az oktatók számára is nagy terhet jelent a könyvtári szolgáltatások nélküli távoli munka. A Főiskola levelező listákat tart fenn a képzésben résztvevő, aktív jogviszonnyal rendelkező hallgatók, oktatók és dolgozók számára, amely listákon a könyvtár vezetője írási joggal rendelkezik. Az alapvető információkat ezeken a listákon közzétettük, továbbá a könyvtár honlapjának hírei között is megjelentek üzeneteink, melyeket Facebook-oldalunkon is közzé tettünk. E két utóbbi lehetőséggel a „külsős” olvasók tájékoztatását is részben megoldottuk. Amit tehattünk:

- javasoltuk és kértük az e-mailes kapcsolattartást, a leveleket, megkereséseket a könyvtár központi e-mail-címére vártuk;
- az aktív jogviszonnyal rendelkezők számára, az informatikus kollégák segítségével megoldottuk az előfizetett adatbázisok távoli elérését (VPN);
- az adatbázisszolgáltatók kb. háromnegyede biztosított egyéni kódot a belépéshez, ezeket az olvasók kérésére rendelkezésére bocsátottuk;
- figyeltük az adatbázis-szolgáltatók (pl. Szaktárs Portál, ADT stb.) kínálatát, egyéb intézmények (EISZ, MTA KIK, OPKM) akár idegen nyelvű tartalmakra vonatkozó felhívásait, az ingyenes, letöltés nélküli hozzáférésekre felhívtuk olvasóink figyelmét (Szaktárs, ADT);
- külön öröm volt számunkra a Szent István Társulat könyveinek elérése, a kiadó több dokumentuma nálunk tankönyv!!! (sikerült a kiadóval az ingyenes hozzáférés

A SAPIENTIA KÖNYVTÁR SZOLGÁLTATÁSAI
A JÁRVÁNYÜGYI VÉSZHELYZET IDEJÉN

**TÁJÉKOZTATÁS, IRODALOMKUTATÁS
E-MAILES SEGÍTSÉGNYÚJTÁS**

biblio@sapientia.hu

Az adatbázisok távoli eléréséről információt itt talál:
<https://www.sapientia.hu/hu/konyvtar/internetesadatbazisok>

IDEGEN NYELVŰ ADATBÁZISOK

ATLA Religion Database with ATLASerials Plus
JSTOR adatbázis

Az adatbázisok használatához igényeljen kódot a könyvtárostól!

MAGYAR NYELVŰ ADATBÁZISOK

L'Harmattan - Szent István Társulat - Osiris - Gondolat - Attraktor
Arcanum Digitális Tudománytár (ADT)
szotar.net - Az Akadémiai Kiadó szótárai

Typotex Kiadó Interkönyv adatbázisa - **Kossuth Kiadói Csoport** E-Zeusz
adatbázisa - **SzóTudásTár** a TINTA Kiadó egyenlően szótárjai
A belépéshez igényeljen kódot a könyvtárostól!

DIGITÁLIS MAGYAR NYELVŰ TARTALMAK

A **Szent István Társulat** könyvei **ismét**
elérhetők elektronikus formában a
szaktars.hu portálon!

SZABADON ELÉRHETŐ DIGITÁLIS TARTALMAK

Internet Archive
<https://archive.org/details/nationalemergencylibrary>
MTA Történettudományi Intézet kiadványai
<https://tti.btk.mta.hu/kiadvanyok/kiadvanytar.html>
MTA-PPKE Fraknói Vilmos Római Történeti Kutatócsoport kiadványai
<http://institutumfraknoi.hu/kiadvanyok>
Nemzeti Emlékezet Bizottsága kiadványai - <https://neb.hu/hu>

**A JÁRVÁNY IDEJÉN ELÉRHETŐ IDEGEN NYELVŰ
DIGITÁLIS TARTALMAK**

Bloomsbury Kiadó „Theology & Religion Online” tartalmak
<https://www.theologyandreligiononline.com/>
75000 szabad hozzáférésű eBook a **De Gruyter** oldalán
<https://www.degruyter.com/>

**SZABADON ELÉRHETŐ MAGYAR NYELVŰ
IDŐSZAKI KIADVÁNYOK LISTÁJA**

<https://www.sapientia.hu/hu/hir/konyvtar/szabadon-elерeto-idoszaki-kiadvanyok>

lejárta után már az idei évre a szolgáltatás további fenntartását megvásárolnunk);

- felvettük a kapcsolatot külföldi teológiai tartalmakat szolgáló szervezetekkel, kiadókkal (De Gruyter, Bloomsbury), 2-3 hónapos hozzáférési lehetőséget biztosítottak aktív olvasóink számára;
- hogy a számtalan információ **egy helyen** legyen elérhető, ezért e-mailben, honlapon, Facebook-on terjesztett **szóróanyagot** állítottunk össze ➤ 2 alkalommal;
- összeállítottuk azoknak az – elsősorban teológiai tartalmakat kínáló – időszaki kiadványoknak a listáját, ➤ amelyek archívumai (a legutolsó 1. max. 2 év kivételével) szabadon elérhetők;
- felhívtuk az olvasók figyelmét egyéb, a teológia tudományterületének elérését is biztosító, szabadon elérhető repertóriummok, repozitóriummok, OA adatbázisok használatára;
- a 2012 óta működő, a hallgatók jegyzetellátását biztosító adatbázis feltöltésére és karbantartására is erősebb hangsúlyt fektetünk, magasabb volt az oktatói megkeresés, a feltöltési igény;

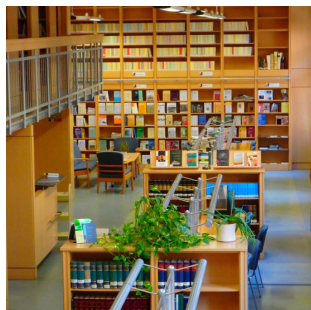

2. Kapcsolatfelvétel egyéb egyházi, és nem egyházi könyvtárakkal, kiadókkal

- a kijárási korlátozások idején igyekeztünk minimálisra csökkenteni a bejárások számát, így kb. 10 naponta ment csak be személyesen kolléga a könyvtárba;
- ez idő alatt többször kértünk olyan – elsősorban vidéki – könyvtáraktól segítséget, ahol a folyamatos, napi szinten biztosított volt az ügyelet, cserébe felajánlottuk az általunk elérhető e-tartalmak könyvtárközi kölcsönzését, átküldését;
- felvettük a kapcsolatot olyan könyvkiadókkal, amelyek tartalmi gyűjtőkörünkhöz tartoznak, több esetben az ő segítségével jutottak el a keresett szakirodalmak az olvasókhoz;
- a Szaktárs Portál kínálatában újként jelent meg a Szent István Társulat több mint 1500 könyve – az ingyenes elérés után ez év végéig megoldottuk a letöltést is biztosító előfizetést;

3. Otthonról végezhető munkák áttekintése, megszervezése

- megfelelő számítógéppel nem rendelkező munkatárs számára az informatikusok otthoni használatra gépet biztosítottak;
- szintén az informatikusok segítségével elérhetővé vált a könyvtári közös platform („y”) elérése és a korábban szkennelt anyagok tárhelye, recepciók kolléganőnk feladata lett ennek az áttekintése, tisztítása;
- 2020 januártól tértünk át a dokumentumok elektronikus egyedi leltárba vételére, ezt megelőzően Excel táblázatban vezettük a leltárba vett, de katalógusban még nem található könyvek adatait – ez a munka (Excel kitöltése) otthonról is végezhető volt;

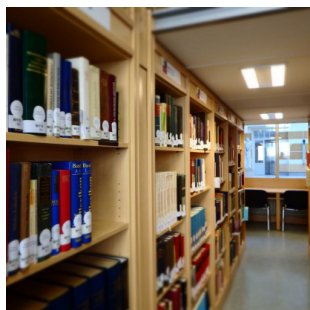
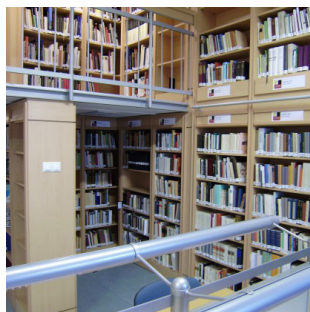
- a könyvek analitikus feltárására eddig is nagy hangsúlyt fektettünk, ezt a munkát most folytattuk: egyes állományrészek tanulmányköteteit az online katalógus alapján áttekintettük, majd a tartalomjegyzékeket a könyvek bibliográfiai leírásaihoz illesztettük – támogatva ezzel a cikkek, tanulmányok hatékonyabb visszakeresését;
- egy kolléga esetében megoldottuk a katalógizálást, kb. 200 db könyv (hagyaték) bibliográfiai adatai kerültek az online katalógusba;
- adatbázisból elérhető, de nyomtatott könyvként is rendelkezésre álló könyvek bibliográfiai leírásához hozzákapcsoltuk az elérés linkjét (főleg az újonnan elérhető Szent István Társulat kiadványai esetében);
- MTMT adatbázis folyamatos feltöltése, karbantartása is távolról történt;
- a Sapientiana 2017-2019 között megjelent számainak EPA feltöltése, annak előkészítése is megtörtént távolról; ➡
- referenz kérdések megválaszolása, bibliográfiai adatok visszakeresése, szak- és egyéb dolgozathoz irodalomkutatás – e-mailen, nem egyszer telefonos megkeresések során teljesült;
- az olvasókat támogattuk abban, hogyan használhatják a rendelkezésre álló adatbázisokat, hogyan férhetnek ezekhez, tanácsokat adtunk arra vonatkozóan, hogy milyen keresési módszereket alkalmazzanak annak érdekében, hogy maguk, önállóan is a releváns tartalomhoz jussanak;
- szkennelt anyagokat juttattunk el olvasókhoz;

- igénybe vettük a könyvtárközi kölcsönzést, mi magunk is teljesítettünk kéréseket;
- szóróanyagokat állítottunk össze, tájékoztattunk levelező listákon, honlapon, Facebookon keresztül;
- honlapfejlesztéssel, pályázatírással is foglalkoztunk;
- előkészítettük a 2021-es adatbázis előfizetést (EISZ felmérés), foglalkoztunk az ADT ügyével;
- MKE küldöttgyűlésen, online EKK fórumon vettünk részt;

A tapasztalatok áttekintése most kezdődik. A beérkezett referenzs kérések, könyvtárközi kérések összegzése már folyamatban van. Az informatikusainktól május végén kapott statisztikai adatok alapján a hónap utolsó 10 napja alatt 76 VPN csatlakozás történt. Ez azt is jelenti, hogy a könyvtár nyitvatartási ideje kitágult, hiszen ezeket a szolgáltatásokat 24 órában vehették igénybe a főiskolához aktív jogviszonnyal kapcsolódó hallgató és oktató olvasók. Hozzáfért biztositottunk 10-15 ezer – a hallgatók tanulmányait segítő – könyvhöz, és több millió oldal tanulmányhoz, akár idegen nyelven is (ATLA, JSTOR). Előzetes statisztikai adatok alapján azt látjuk, hogy 2020. január 1. és 2020. május 27-e között 1170 látogatás történt a könyvtár „internetes adatbázisok” oldalon, ez több mint duplája annak, amit a 2019-es év azonos időszakában mértünk. Ami szintén figyelemreméltó: az 1170 látogatásból 2020. január 1. és március 14-e között 365 látogatás történt, míg 2020. március 15-e és 2020. május 27-e között 805 látogatás.

Az e-mailekben érkezett megkeresések azt is elárulták, hogy a rendelkezésre álló forrásokat olvasóink nem tudják maximálisan kihasználni. Sok esetben annak eldöntése is gondot okozott, hogy a keresett irodalom megtalálható-e

és ha igen, melyik adatbázisban, az adott adatbázisban milyen keresési stratégiák alapján kutathatunk, illetve milyen lehetőségek biztosítottak még (csak olvasás, korlátozott letöltés, letöltés stb.). Ez az időszak bizonyára arra készítette az olvasókat, hogy jobban megismerjék a rendelkezésre álló adatbázisokat, tapasztalatokat szerezzenek azok használatában és „lendítette” a hiteles e-források megtalálását célzó könyvtári munkánkat. A jövőben intenzívebben szeretnénk támogatni olvasóinkat abban, hogy a könyvtár falain kívül megtalálható (kötelező)irodalmat akár otthonról is megtalálják. Ennek érdekében – akár órarendi keretbe illesztett – kutatómódszertani, könyvtárhasználati órák bevezetését tervezzük és javasoljuk, vállaljuk azok rendszeres bonyolítását. Másrészt azt tapasztaltuk, hogy könyvtári munkáink egy része távolról is végezhető, ezért javaslatot teszünk az intézmény vezetésének arra, hogy bizonyos feladatokat a munkatársak otthonról is elvégezhesse. Első lépésként meghatározzuk ezeknek a munkáknak a pontos körét (analitikus feltárás, bizonyos gyűjteményrészek, hagyatékok katalogizálása távolról, MTMT stb.). Az egyes munkafolyamatok pontos tervezése és a határidők megszabása, majd a távolról elvégzett munka ellenőrzésének megszervezése lesz először a feladatunk.

Reméljük, a közös (egyházi) könyvtári munkákra vonatkozó tapasztalatok összegzése sem marad el. Mi magunk is gyakran zavarba jövünk amiatt – mert nem tudjuk – hogy az általunk közvetített teológiai irodalom épp melyik

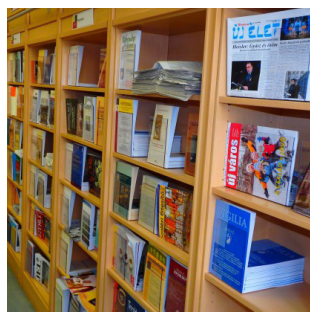
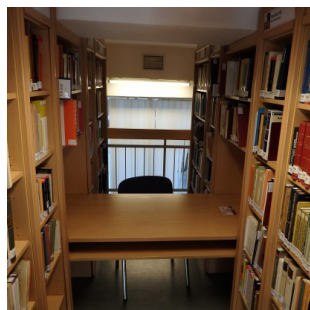
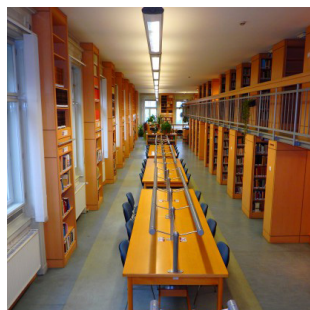

platformról, archívumból érhető el, hány és melyik repertóriumot, repozitóriumot keressük fel azért, hogy tájékoztatást nyújthassunk. Ne végezzünk párhuzamos munkákat, tudjunk arról, „mit csinál a másik”, egyértelmű legyen, mit, hol, kinél és hogyan találunk meg.

ÚJRANYITÁS

Kezdetben a könyvtár csak a főiskolával aktív jogviszonyban álló oktatókat és hallgatókat fogadná, a maszk és kesztyű viselését mindenki számára kötelezővé tennénk. A látogatási időt korlátozni szeretnénk (napi max. 5 óra), a megadott időben megoldanánk a látogatók által használt eszközök (íróasztal, billentyűzet, egér stb.) óránkénti fertőtlenítő lemosását. A könyvtári terület korlátozott megnyitását tervezzük, csak az épület 2. emeleti olvasóterme volna látogatható, a szabadpolcos rendszer átmenetileg raktári rendszerré alakulna, a könyveket a könyvtáros venné le a polcról és adná át az olvasónak. A korlátozott kapacitás miatt az egyidejű látogatások számát max. 15 főben állapítanánk meg, továbbá javasolnánk a saját eszköz használatát. Nagyobb létszámú igény esetén egy-egy olvasó csak korlátozott ideig tartózkodhatna a könyvtárban.

Végezetül elmondhatjuk, kollégáink egyetlen megkeresést sem hagytak válasz nélkül és megoldás, segítségnyújtás nélkül sem. Álljon itt néhány idézet az olvasóktól érkezett levelekből:

„Nagyon szépen köszönjük az információt, ennek most – a szorgalmi időszak utolsó heteiben és a vizsgaidőszakhoz közeledve – igen nagy hasznát vesszük.

És külön köszönjük azt a gondosságot, amellyel mindig is tájékoztatott és tájékoztat minket a könyvtár működéséről, az elérhetőségek bővüléséről, segítve tanulmányainkat.”

„Igazán nagyszerű és magas szintű munkát végeznek ebben a nehéz időszakban is.”

„Óriási! Majd mondja el, hogyan csinálta...” ►

